СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 239. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 14-го жовтня 1939. No. 239. Jersey City, N. J., Saturday, October 14, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ДИСКУСІЯ ДОВКОЛА ЕМБАРҐА

ВАШИНГТОН. — У сенаті виголосив одногодинну промову сенатор Чавез і всім на здивування, замісць піддержати проект уряду змінити ембарґо, висловився проти зміни. Проте прихильники зміни є того переконання, що вони тепер мають серед сенаторів два „за" до одного „проти" за знесення заборони вивозу зброї. Тепер у сенаті стараються приспішити дискусію та приступити до голосування.

Щодо надій Гітлера, що президент Рузвелт стане мировим посередником між Німеччиною й аліянтами, то в це тепер ніхто не вірить. Всі є переконані, що це виключене. Також є таке загальне переконання, що до замирення скоро не прийде.

ЛОРД МОРЛІ ПРО ВІЙНУ.

НЮ ЙОРК. — Американський корабель „Вашингтон" прибув до Америки і привіз 1,535 пасажирів, вбільшості американських громадян. Серед пасажирів знаходився також лорд Морлі, який газетярам висказав свою думку про війну в Европі. Він сказав, що війна буде тривати довго й остаточно закінчиться перемогою аліянтів. Бо аліянти бльокодою виснажать Німеччину. Морлі далі говорив, що правдоподібно Німеччина розпічне незадовго страшну війну літаками, на яку аліянти будуть мусіти відповідати теж літаками. Це спричинить цілковите знищення міст і сотки тисяч убитих, говорив він. Одначе Гітлер, знаючи, що аліянти відповідать тим самим, покищо вагається це робити. „Це Гітлер мусітиме штурмувати наші лінії, щоб виграти", говорив Морлі. Тому він мусить програти.

На згаданім кораблі приїхали до Америки також 50 расових собак, яких вислано до Америки, щоб... часом вони не згинули від бомб.

РІШЕННЯ КОМІТЕТУ ВЗАЄМОВІДНОСИН ПРАЦІ.

НЮ ЙОРК. — Стейтовий комітет взаємовідносин праці видав рішення, на основі якого признає працюючим робітникам право не лиш означувати шляхом голосування, до котрої юнії вони хочуть належати, але також, чи вони взагалі юнії хочуть.

КОНВЕНЦІЯ К.П.О. ТАВРУЄ КОМІТЕТ ПРАЦІ.

САН ФРАНСІСКО. — На конвенції Конгресу Промислової Організації ухвалено рішення, яким таврується головний комітет взаємовідносин праці, який в останніх часах мав нібито не полагоджувати справ у прихильнім для робітників дусі. Водночас натавровано департамент праці, який теж нібито йде проти інтересів робітників.

КРАЙСЛЕРОВА ФАБРИКА ЗАМКНЕНА.

ДІТРОЙТ. — Фабрика автомобілів марки „Крайслер" практично перестала працювати. Управитель фабрики заявив, що фабрика мала кількадесять балачок з юнією, але вони не довели ні до чого. Управитель далі оскаржав юнію, що вона тихцем видала приказ робітникам, щоб вони звільнювали працю і по менше випрацювали. Супроти цього треба було припинити працю, доки не наступлять такі відносини, серед яких фабрика зможе успішно працювати.

РУЗВЕЛТ ЗАКЛИКАЄ ДО КОНСОЛІДАЦІЇ ЖЕРТВЕННОСТИ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт видав заклик до всіх гуманітарних організацій і інституцій, які працюють у користь жертв війни, щоб вони старалися свою працю координувати з працею Американського Червоного Хреста, бо в той спосіб заощадиться багато труду і грошей.

ҐУБЕРНАТОР ЛІМЕН ПРО МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ МОЛОДИ.

НЮ ЙОРК. — Ґубернатор Лімен виголосив промову до студентів італійського походження і в тій промові сказав, що це не відповідає правді, начеб нині молодь не мала таких можливостей у житті, як за давніх піонірських часів. Тепер є такі самі можливості, тільки в іншій формі. Нині є величезні можливості в промислі, торговлі, науці, відкриттях і т. п., які можуть розкрити великі „території" для підприємчивого чоловіка.

ХОТІЛИБ ДОХОДЖЕНЬ НАД ЛУЇСОМ.

ВАШИНГТОН. — Конгресмен Шейфер заявив у конгресі, що комітет Даєса краще зробить, коли візьме під доходження Джана Луїса, голову Конгресу Промислової Організації, і „цілу його банду", замісць допитувати сумнівної вартости ген. Кривицького, бувшого голову совєтських шпигунів. О[ст]атньо він радив негайно видалити з Америки.

МОЛОДИЙ РУЗВЕЛТ ЗРІКАЄТЬСЯ РАНҐИ

ВАШИНГТОН. — Син Рузвелта, Джеймс, подав прохання до департаменту маринарки, щоб зменшили його ранґу з підполковника на капітана, бо в тій нижчій рандзі він буде могти краще вивязуватися зо свойого обовязку. Молодий Рузвелт дістав ранґу резервового підполковника, коли короткий час служив як секретар батькові.

ДАЛЬШІ ЗАКИДИ ОБМАНСТВА ПРИ ВИБОРАХ

НЮ ЙОРК. — Виборчий комітет судді Шурмана обвинувачує виборчі чинники в шахрайстві в часі недавних правиборів, що рішали, хто має бути кандидатом з боку Демократичної Партії на суддю „загальної сесії". Закиди шахрайства пороблені всім 24 виборчим дистриктам.

ДВА СВЯТА ПОДЯКИ В ОДНОМУ МІСТІ

Через місто Бристол переходить границя стейтів Тенесі й Вірджінії так, що по їменні міста й пишуться імена цих двох стейтів. З огляду на те, що стейт Вірджінія буде святкувати День Подяки дня 23. листопаду, а стейт Тенесі дня 30. листопаду, місто Бристол буде мати два Дні Подяки.

ЗНАЙШЛА ПОЛУНИЦЮ В КАВУНІ

Пані Джейк Проп розрізала „канталюпу" і в середині знайшла велику червону полуницю. В канталюпі не було ніякого знаку, як полуниця могла дістатися до середини.

БАТЬКО ВБИВ ДИТИНУ

Луіс Репуіл, що возить людей на електричній підоймі в Колюмбійсько - Презбитеріянськім Медичнім Центрі в Ню Йорку й заробляє всього 25 долярів тижнево, видав майже всі свої гроші, щоби виліковати свого 13-літнього синка Реймонда зо слабого ума. Нарешті в розпуці забив його, як каже, з милосердя. Арештований заявив поліції, що Реймонд був усе просто нежилий.

ЦІНИ ПОЖИВИ ЗМЕНШУЮТЬСЯ

Бюро Робітничої Статистики подає, що ціни на поживу в Америці від якогось часу постійно зменшуються. Зараз по вибуху війни в Европі ціни підскочили вгору, бо видно споживачі й купці сподівалися більших европейських закупів в Америці. Деякі товари зменшилися на ціні на цілих 11%.

СОВЄТИ І ДАРДАНЕЛІ

БЕРЛІН. — Туреччина мала згодитися замкнути Дарданелі для всіх воюючих сторін. Це булаб уступка для Совєтів. А що є здобутком Совєтів, то тепер зачисляється і до німецьких тріюмфів.

КОРОЛЬ ПРИНЯВ ЗАЛЕСЬКОГО

ЛОНДОН. — Англійський король приняв на авдієнції А. Залеського, що є польським міністром заграничних справ того нового польського уряду, що повстав у Парижі. Король виявив свої симпатії для Польщі і її армії, що так по геройськи боролась. Таке передають американські пресові агенції.

НОВА ЯЗВА В КАНАДІЙСЬКИХ ЛІСАХ

На одному науковому конґресі в Единборо, в Шотляндії, говорив канадійський учений Стенлі Смит про клопоти Канади з новою комахою, що в одній провінції, Квібек, знищила за 9 років 12,000 квадратових миль лісу. Учений підчеркував, що рої цеї комашні складаються виключно з самичок. Самці є дуже мало шкідливі. Комахи обивають ліси, обідаючи зовсім листя дерев.

І КОНЕВІ ВОДА ПОМАГАЄ

Відомо, що перегонові коні чуються добре, пючи пиво. Та один австралієць вислав свого коня, хорого на ревматизм, пастися на поле, на котрому було мінеральне джерело. Конина так привикла до цеї води, що тепер без неї хоріє, а коли її пє, то, видно, чується здорова.

„БРЕМЕН" У МУРМАНСЬКУ

АМСТЕРДАМ. — Ніедерляндець Ельберт Пост, що був членом корабельної залоги німецького пасажирського велеткана „Бремен", прибув з Мурманська до Амстердаму й оповів, як „Бремен", доплив до совєтського порту, оминувши серед великих небезпек британські кораблі, що стежили море на півночі. Капітан корабля заявив морякам, що корабля не віддасть, а його радше знищить, а сам згине. Корабель був по відпливі з Ню Йорку перемальований у такий спосіб, що його було дуже тяжко пізнати.

ІМЕНУВАЛИ НОВОГО КАТА

Наступником нюйорського ката Роберта Еліота, що недавно помер, іменовано Джозефа Фрасела, по званні електричного механіка.

ПАПА БУДУЄ НОВИЙ ПРОТИСОВЄТСЬКИЙ БЛЬОК

РИМ. — Німеччина, що збудувала з таким великим розголосом Анти-Комінтерн, тепер нічого про це не знає і цею справою більше не інтересується. Тепер Ватикан запитує ті держави, що його створили, чи вони ще далі стоять при своїм. Виходить, що при Анти-Комінтерні осталися тільки Італія, Еспанія і Мадярщина. Папа хоче тепер повести в цім напрямі ширшу акцію і створити „духовий Анти-Комінтерн", звернений проти совєтського наступу проти католицької релігії в Европі.

І ДО ТАКОЇ РОБОТИ ЗНАЙШЛИСЯ...

Перед канцелярією міського уряду в Ню Йорку, що приймає людей на урядову роботу, зібралося в четвер 800 осіб, прочитавши, що міський уряд парків потребує людей, котрі доглядають дерев. Робота платиться по 6 долярів денно й вимагає лаження по деревах. Між аплікантами на цю роботу знайшлися 6 жінок.

ПОТРІЙНЕ ВБИВСТВО ЧЕРЕЗ РОДИННУ СВАРКУ

Тасіян Алія, шікаґовський турок, так зажурився своїм непорозумінням зо своєю жінкою, що по трьох місяцях життя одинцем напав на її крамницю прикрашування жінок і там застрілив жінку, її послугачку, а потім себе самого.

ФРАНЦУЗЬКА ВАЖКА АРТИЛЕРІЯ острілює німецькі позиції.

БОЛЬШЕВИКИ РОЗСТРІЛЮЮТЬ УКРАЇНСЬКИХ ДІЯЧІВ

ЧЕРНІВЦІ (Буковина під Румунією). — Дійшли сюди з Західньої України відомості, офіційно ще не потверджені, що большевицька влада, зараз по занятті совєтськими військами Західньої України, розстріляла 14 українських провідних діячів, а також 3 українських послів до варшавського сойму. Разом з тим повідомленням, надісланим американським кореспондентом, подано ще й те, що польські власті, як опускали Західню Україну і втікали до Румунії, наказали інтернувати певне число українських діячів, між якими були український сенатор і митрополит Андрій Шептицький.

НІМЦІ РОЗВЯЗУЮТЬ УСІ УКРАЇНСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ.

РИМ. — Доносять з Відня, що німецька влада взялася за ліквідацію всього зорганізованого українського життя в Німеччині. Будуть розвязані всі українські націоналістичні установи.

ҐЕСТАПО ВЯЗНИТЬ СКОРОПАДСЬКОГО І ГЕТЬМАНЦІВ.

ЦЮРІХ (Швайцарія). — Американський кореспондент доносить, що бувший гетьман України, Павло Скоропадський, що живе в Берліні, є під домовим арештом. Стережуть його аґенти німецької тайної поліції. Кореспондент подає, що саме німці посадили Скоропадського на гетьманський престіл підчас минулої світової війни, а й по війні відносились до нього прихильно. Та, подає кореспондент, нові події й приязнь між Совєтами і Німеччиною довели до цілком іншого відношення Німеччини також і до Скоропадського. Також доносять з Берліну, що ґестапо поарештувало і тих кількох сторонників Скоропадського, що належали до його тісного кола.

НЕМА ЗГОДИ З ГІТЛЕРОМ.

ЛОНДОН. — Британський премієр Невіл Чеймберлин заявив у парляменті серед гучних оплесків послів, що не можна вірити націстичному урядові і Гітлерові, що досі ніколи не додержали нікому слова. І тому не можна з ними вести переговори про чесний і тривалий мир. Усі хочуть миру, казав Чеймберлин. І той мир можнаб заключити, але не можна цього доконати з урядом Гітлера. Чеймберлин підкреслив, що Англія не пішла до цеї війни задля матеріяльних здобутків. Вона бореться за замирення Европи в такий спосіб, щоби були заспокоєні справедливі домагання всіх країв, включно з Німеччиною. Хоч ця промова була гостра на слова, то всетаки думають, що вона не замкнула дверей перед евентуальними мировими переговорами. Йде тільки про те, щоб Німеччина виступила з мировими ділами, а не словами. Чеймберлин не подав також ясної цілі, за що йде війна, а говорив про це тільки загально.

НАЦІСТИ АПЕЛЮЮТЬ ДО ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛТА.

БЕРЛІН. — Буде війна, і то дійсно серіозна та страшна, така крівава, якої не знає людська історія. Таке переказано чужинецьким журналістам в імені Гітлера д-ром Дітріхом, довіреним канцлера. Дітріх переказав це журналістам як шеф пресового бюра. Є це відповідь на промову Чеймберлина в англійському парляменті. Дітріх заповів, що в скорому часі Англія і Франція почують німецьку силу. Виходить, що Німеччина готова вислати яких 800 літаків на атакування англійських кораблів. А з тих вістей, що надходять із західного фронту, видно, що там також німці готовляться до великої офензиви. Те все, згідно зо словами Гітлера, може бути стримане, і то на довгий час, якщо хтось змусить Англію і Францію сісти з Німеччиною до стола і зачати угодні переговори. Тим „хтось" може бути, на думку Німеччини, в теперішній хвилині тільки президент Рузвелт. Тільки він один, як речник Злучених Держав, може заважити на тім, що Англія і Франція згодяться переговорювати. А тимсамим буде спинена хоч тимчасово різня і руїна. Так дивляться на ці справи в німецьких урядових колах.

В ОБОРОНІ ФІНЛЯНДІЇ.

МОСКВА. — Побачивши, що Совєти зробили з Естонією, Латвією і Литвою, не тяжко догадатись, що жде й Фінляндію, коли її „запрошено" до Москви на переговори. Ось тому відвідали совєтського комісаря закордонних справ дипльоматичні представники Злучених Держав, Швеції, Норвеґії й Данії і інтервенювали в справі Фінляндії.

ПРИГОТОВАНІ НА НАЙГІРШЕ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС. — Фінляндія, щоправда, вирадувана, що за неї станули інші держави, а зокрема така могутність як Злучені Держави, але водночас приготована на найгірше. Мобілізація продовжується. Фіни рахують на випадок війни на те, що їх край покритий озерами і болотнистий, а тимсамим не підходячий для змеханізованої війни з поводами, як це було в Польщі. Тому і легше буде їм край оборонити.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЖИВЕМО, ЧИ "ЖИВОТІЄМО"?

Свого часу, обговорюючи наше народне життя в Америці, зробили ми на тому місці заввагу, що ми в Америці тільки животіємо, а не живемо повним життям. Ось та заввага, що відноситься до українського життя, стрінулась у декого з осудом. Виходилоб, що нема потреби тим журитись, бо все є в якнайкращому порядку. Особливо, коли брати під увагу наші запомогові організації, що чейже виплачують точно й совісно посмертне і т. п.

Пікреслимо, що коли ми говоримо про наше життя в Америці, то ми маємо на думці цілість того життя, всі його ділянки. Споглядаючи на життя з боку минулого, стверджуємо, що старша ґенерація добула з себе те, на що її було стати. І той її здобуток є ще й тепер в Америці головним виявом нашої енергії й ініціятиви, нашої культури і патріотизму, нашого розуму і нашого серця. І тому, коли глядіти на ті здобутки тільки оком старої ґенерації, то можливо, що можна бути задоволеним. Та інакше представляється справа, коли глядіти на те все очима великої сучасности, а ще більшої будучности. Інакше вигладатиме те все, коли ми зрозуміємо, що те, що побудоване, було створене головно в тих часах, **коли не було між нами дорослого молодого покоління, коли були тільки малі діти і батьки та матері, і коли ті родичі, що це творили, були всі до одного пришельцями зо старого краю.** І то у подавляючій більшості такими, що були без вищої освіти, що не мали фаху в руках, а були тільки чорними робітниками. Та тепер є цілком інакше. Тепер є сотки тисяч молоді. Є десятки тисяч такої, що має фах у руках, що має вищу освіту, знає ремесло, є в торговлі, бизнесі. Словом, є вже в наших руках велитенська сила: духова, практична, підприємчива, бизнесова. Є отже кому творити нові економічні й культурні цінности. Є резервуар, є велика машина, яку треба пустити в рух. А коли цього нема, чи не видно, то якжеж можна казати, що ми дійсно живемо? Ні. Ми марнуємо свої сили. Ми не використовуємо того, що є в наших руках. Тому їдемо возом, а не автомобілем. Тому не живемо, а животіємо.

Щасливі ті одиниці, що можуть займати громадські позиції, глядіти на наше життя і думати, що ми живемо повним життям. Та з цього їхнього задоволення не буде ніякої користи для нашої загальної справи, зокрема для скріплення нашого життя в Америці. Навпаки, тільки з невдоволення зродиться нова ініціятива, нова програма праці. І до цього мусить прийти. Цього вимагатиме, скоріше чи пізніше, тут роджене молоде покоління, що цікавиться українським життям, що хоче, щоб воно зростало й набирало більше змісту. Це життя ще далі вбоге, коли брати під увагу, що український нарід усюди підніcся. Ось тому мусить також піднестись на вищий щабель і життя українців в Америці. Хочби тільки під культурним і економічним оглядом, себто під тим, яким іще найбільше цікавляться ті сили; що виросли і виховались на тій землі.

Польща на передодні розвалу

(5)

6. Галичина — край без назви.

Колиб чужинець був приїхав до Львова і спитав найбільше поважного представника польської адміністрації, львівського воєводу, як та частина польської держави називається, то він напевно не вмів би був сказати. Сама польська адміністрація не знала, як той край урядово називається. Ось стільки було ріжних шовіністичних проєктів, щоб ту історичну й етнографічну українську землю перехрестити так, щоб і сліду українства не було видно. Та проте ця земля перейшла до Советів таки під каригідною в Польщі нашою назвою — **Західньої України.**

Не тільки назва Західня Україна, але й стара територіяльна назва **„Галичина"** викликувала у пересічного поляка лють, бо вона пригадувала Галич, столицю української Галицько - Волинської держави.

Брукова польська преса, що в шовінізмі вела все провід, назвала Галичину — „Всходня Малопольска" всупереч льоґіці та історичній правді, бо край той з частиною корінної Польщі т. зв. Малопольскою не мав нічого спільного. Наші селянин покпивав собі з тої назви. Мовляв тому „Малопольска", бо тут мало поляків.

Урядові чинники самі стидалися вживати тої назви і называли „три полудньо-східні воєвідства". Аж несподівано вирнула нова назва, **„земя червеньска"**, яку пoхапно стали вживати поляки в Галичині, хоч та назва має таке саме **узасаднення**, як та гумористична Малопольска.

Та ще більший клопіт ніж з назвою мали поляки з тою людністю, яку загарбали при помочі аліянтів;- вмістити її в державні рамці не потрапили аж до свого розпаду. Двадцять літ польського панування в Галичині, то двацять літ боротьби держави із міліонами своїх громадян.

Була це боротьба довший час безплянова, деколи з гістеричними вибухами в роді пацифікацій, щоби знов вернутися до споввдної леґальності. Характеризував її таки **смертельний страх перед муром освідомленої маси галицьких українців**, та нераз повна безрадність і несмілість до отвертої боротьби. То було теж причиною, що в Галичині таки існували установи, культурні, господарські, преса, про що інші українські землі і мріяти не могли.

Відваги і самопевности додала полякам у Галичині допера т. зв. **нормалізація**, себто угода польського уряду з найсильнішою українською партією в Галичині, УНДО-м. Поляки набрали переконання, що коли українці по 17-літній непримирній поставі до польської держави шукають порозуміння, то видно, що вони чуються слабі і капітулюють. По нормалізації замісць злагоди прийшло до найбільше безоглядної боротьби поляків проти українства в Галичині; українці з досі зачіпного становища мусіли приняти тільки оборонні позиції.

Досі поляки тільки спольщили шкільництво, робили неповажні спроби розбити українців на русинів, (використовуючи недобитки москвофільства), українців, лемків, гуцулів і т. д. На Лемківщині саші поляки помагали насадити православя, щоб ослабити ґреко-католицьку церкву. Потім ніби для поборювання православя домагалися утворення лемківської церковної адміністратури з москвофілом на чолі. На Лемківщині недопущено ні української кооперації, ні читалень Просвіти. Зробили пробу творити окрему лемківську мову в школі, яку лемки самі висміяли.

Гуцулів деморалізовано прямо підкупством, на яке пішов теж бувший радикальний посол і гуцульський демаґоґ Шекерик-Доників, що з ласки панів став війтом Жабя.

Поділля мало бути в першу чергу спольщене, щоби тим чином відтяти Галичину від велико-українського етнографічного пня. Тому тернопільське воєвідство було в Галичині свого роду окремим пашаликом.

Та це все були проби несмілі і несистематичні, які стали добре скоординованою системою боротьби по нормалізації. З обіцянок, які польський уряд поробив послам з УНДО, майже нічого не додержав, одначе ці здогадні уступки стали бойовим кличем для львівських ендеків під проводом львівських професорів Ромера, Ґрабського та Буяка. Їх клич підхопило військо, духовенство, адміністрація аж до найнижчого урядника. Зо Львова цей клич перенісся до Варшави і ціла Польща в 2 останніх роках усім своїм середникам державного апарату стала до боротьби на життя і смерть з тим „небезпеченством українським на землі Червеньскей" з ясною ціллю — винародовити українську людність у Галичині.

(Далі буде).

ЩО РОБИТЬСЯ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

Рим, 25. вересня 1939.

Ще досі майже нічого не знаємо про те, що робиться на наших Західніх Землях. Тимчасом, як на землях Польщі, що знаходяться під німецькою окупацією, перебувають італійські кореспонденти, які правильно доповідають про події і ритм життя, то з земель, занятих советськими військами, не доходить нічого. Єдине покищо джерело — це московське радіо, яке триюмфально радіє з приводу „визволення братів Західньої України", які мали нарешті можливість „почути через Київ голос **родної Москви**" (буквально так сказано!). Але тсеж із цього єдиного і дуже непевного джерела можна дещо довідатись. Отже перш за все довідуємо-ся, що по селах і містах потворено вже місцеві „ради", на чолі яких стає кожного разу голова місцевої комуністичної ячейки (переважно жид). Сформовано також — для „охорони" — робітничу ґвардію. По селах з найперших же днів зорганізовано читальні, де селяни „можуть нарешті" прочитати такі „рідні" газети як „Правду" з Москви, „Комуніста" з Києва, та „Червоний Кордон" з Камяниця Подільського. В кожній з цих читалень уже висять портрети Сталіна, Ворошилова і Молотова. Чи є там портрети бодай Шевченка та Франка, про те нічого не згадується. Покищо нічого не згадується також і про наше духовенство, ані про інтеліґенцію. Згадується тільки про те, що по всіх школах негайно заводиться українську мову та що з Києва вже вислано до Галичини український театр ім. Шевченка. Широко оповіщено про те, що вже розпочато розділ поміщицької землі. Радіо подавано як особливо радісну новину, що обібрано великого земельного власника, князя Радзивіла, що посідав під Ковелем яких 30,000, а в Білорусі яких 90,000 гектарів. Його заарештовано й обвинувачено, що він залишився „для підривної роботи". Землі його сконфісковано і вже розпочали ділити.

З того всього можна зробити висновок, що большевики відразу стали на шлях соціяльної революції, яка переводиться згори, під охороною війська та урядових чинників. З нашої національної точки погляду ми не можемо жалувати ані за кн. Радзівілом, ані за іншими польськими дідичами, що господарили та багатіли на нашій землі, або, в крайньому випадку, віддавали ту землю польським зайдам-кольоністам. Розділ цієї поміщицької землі між місцевих селян був впрост необхідний. Але властива суть цеї справи полягає тепер у тому, для кого ті наші селяни працюватимуть на тій несподівано придбаній землі. Злощасний досвід советської України виказує, що там селяни працювали досі не для себе, і навіть не для своєї родини та батьківщини, але для далекої Москви та її імперіялістичних плянів. Боїмося, що і наші галицькі та волинські селяни перейдуть **тимчасово** з одного ярма до другого. Але вірю, що це буде тільки тимчасово, **бо режими й окупації переходять, а нарід наш усе на місці залишається.** Тому перехід поміщицької землі в руки нашого селянства, навіть і в теперішніх умовинах, вважаю за додатній факт. І рідна мова в школах теж додатній факт. Тільки питання: чого вчитимуть тією рідною мовою. Про те московське радіо теж не ховає своєї думки. І виразно подає, що в тих школах тепер учитимуть славити та любити „мудрого родного Сталіна". Таке заповідають, а проте нашому народові годиласяб цілком інакша наука, ніж прославлювання людини, що тримає під страшним терором наші землі в чужій окупації. Та й на те знайдеться рада, бо наші люди, і навіть діти, пройшли вже під польським режимом таку школу, що навряд чи до них прищепиться ота нова наука, зо змістом, так подібним до давнього.

Італійські часописи подають деякі цікаві звістки про декотрі події безпосередньо перед приходом советських військ. Так усі часописи подавали з Черновець, що в тих повітах Галичини, що на деякий час залишилися без усякої влади, українське населення підняло повстання проти своїх колишніх гнобителів. Згадують далі, що бували численні кріваві конфлікти по містах, де були польські меншини, що впродовж двацятьох років панували над українським населенням... Серджіо Угльоні, італійський воєнний кореспондент, повідомив 19. вересня римський „Іль Лаворо Фашиста", що, як він довідався від утікачів зо Львова, польська поліція зготувала чорні листи, і на їх підставі перевела серед українців між іншим і серед духовенства масові арешти, затримуючи заарештованих, як заклaдників. Подібні насильства відбуваються і в інших місцевостях східньої Галичини. Заарештованих відсилали не знати куди. Львівський митрополит, голова греко-католицької церкви, Шептицький, що вже від місяців лежить у ліжку тяжко хворий, був повідомлений польською владою, що він знаходиться під поліційним доглядом у власнім домі. Польська чернь вільно лютує проти українців, грабуючи їх крамниці, руйнуючи їх доми, нападаючи на них на вулицях. Українці намагалися боронитись, орґанізуючи власну збройну охорону, що вчора, як здається, виявила чимало енерґії, бо було чути сильну стрілянину на львівських вулицях. Як переказують утікачі, переслідування українців особливо побільшилися від дня, коли вони відмовилися брати участь у будуванні шанців для охорони міста".

На кінець подам цікавий коментар ватиканського „Осерваторе Романо" з приводу виступу московських військ, ніби для „звільнення українських братів". „Праведу кажучи, — зауважує ватиканський орган, ці українці ніколи не прохали цієї московської допомоги, навпаки, вони зробилися ініціяторами чинного та палкого ірредентичного руху, що змагав не до уярмлення Москвою Карпатської України (тут ватиканський орган розтягає поняття Карпатської України на всі західні українські землі — Е. О.), що, на щастя, залишилась була поза большевицьким пеклом, а навпаки, підтримувати живу боротьбу за звільнення Великої України, що зробилася советською республикою, без усякої волі, без усякої автономії, без усякої національної та етнічної гідности. Ідеальний і історичний процес українських домагань мав отже цілком протилежний напрямок, ніж той, що виявився в недавніх фактах"...

Ватиканський орган має цілковиту рацію.

Евген Онацький.

Карел Чапек.

ГОРДУБАЛ

КНИГА ТРЕТЯ.

42)

Адже це віконце зачинене з середини на гачок, установляє один з присяжних і важно оглядається. Коли від самого вбивства тут ніхто не був, то Маня сюдою не могла вилізти.

Авжеж не міг; на підвіконниці стоять літами запорошені скляночки й пуделка — чого тільки селяни не переховують! Колиб Маня сюдою виліз, то мусів би наперед поскидати цей мотлох, еге ж? Авжеж мусів би. А що є долі під цим віконцем?

Під нами світлиця, де забито Гордубала, та садок перед хатою. Прошу панів, щоб і туди подивились. Славний суд поважно виходить до садка. Одне з хатніх вікон виняте, там був той вирізаний отвір у шибі. Саме над нами оте віконце на горищі, кудою Маня мав нібито вискочити. Оглядує й тут усе безпосередньо по вбивстві, каже скромно Швестка, але тут під вікном не було ніяких слідів; була тут, прошу, розкопана грядка й було тоді по дощі...

Предсідник суду похвально кивнув. Ясно, що Степан бреше. Але може булоб краще, колиб ви зараз по вбивстві подивились на горище.

Швестка стукнув обцасами. Пане предсіднику, я не хотів порушити эсипану там кукурудзу. Але для певности я зараз забив двері на горище цвяшками, щоб туди ніхто не дістався. Тільки сьогодня вранці я їх вийняв. На дверях я привязав кінець нитки...

Добре, добре, добре, бубонить предсідник задоволено. Ви про все подумали, пане — пане...

Швестка випняв груди. Жандармський аспірант Швестка.

Предсідник іще раз милостиво кивнув. З нас, панове, ніхто не сумнівається, що Степан Маня брехав. Та коли ми вже тут, то може поцікавитесь заглянути до хати.

Від стола встає великий, плечистий, незграбний чоловік; саме обідають. Це, прошу, Михайло Гордубал, брат небіжчика; газдує тут тимчасово.

Михайло Гордубал глибоко вклоняється панам. Оксано, Гафійко, мерщій, подайте панам стільці.

Не треба, дядьку, не треба. А чом ви не дали собі вставити отсе виняте вікно? Холод сюдою йде.

Навіщо, прошу, нове вікно? Вікно в суді. Шкода купувати нове.

Так, гм. А тут, бачу, ви опікуєтесь Гафійкою. Це розумна дитина, добре дбайте про сироту. А це — ... ваша жінка, що?

Жінка, прошу. Дмитра Вариводи дочка з Магуриці.

І родини, бачу, сподіваєтесь? Як Бог дасть, так і буде.

А — чи подобається вам у Кривім?

Подобається, каже Михайло й махає рукою. Прошу покірно, колиб так до Америки міг на роботу, пане великоможний, Як Юрай?

Авжеж, як Юрко, вічна йому память. І газда Михайло відпроваджує відходячих панів до воріт.

*

Славний суд вертається до міста. Війо, коненята, війо, велику подію везете.

Предсідник нахиляється до прокуратора. Ще не пізно, панe колеґо, до вечора моглиб це скінчити, може сьогодня не буде стільки балачок, як учора...

Прокуратор слабо почервонів. Сам не знаю, що це на мене вчора найшло. Я говорив як уві сні, наче й не був урядником, а местником — пропідувати й гримати мені хотілось.

Це було як у церкві, гадає предсідник розважно. Знаєте, люди в салі ані дихати не сміли. Дивний нарід. Я також це почував: що судимо щось тяжче ніж злочин, що судимо гріх. — Слава Богу сьогодня там буде порожньо; ніяких сензацій, гладенько все піде.

*

Пішло це гладенько. На запитання, чи Степан Маня вилнен в умиснім убивстві, доконанім на Юраєві Гордубалові, присяжні відповіли вісьмома голосами так, чотирма голосами ні;

а на запитання, чи винна Поляна Гордубалова в співучасті у тім самім убивстві, присяжні відповіли всіми дванацятьма голосами: так.

На підставі цього присуду присяжних суд засуджує Степана Маню на тяжку вязницю до кінця життя,

а Поляну Гордубалову, народжену Туркалову, до тяжкої вязниці на дванацять літ.

Поляна стоїть як нежива з піднесеною головою; Степан Маня голосно хлипає.

Відведіть їх!

*

Серце Юрая Гордубала десь загубилось і ніколи не було поховане.

З чеської мови зукраїнізував
М. Сивошапка.
КІНЕЦЬ.

Летуни, коли знесуться до висоти 18,000 стіп, змушені є вживати містячогося на літаку апарату з киснем, щоб могли лекше віддихати.

ФРАНЦУЗИ ПРО СВОЇХ ВОРОГІВ: МОСКАЛІВ І НІМЦІВ

II. „Же сюї парту" про німецький характер.

Відомо, що в теперішній війні велику ролю грає пропаґанда проти ворога. Французи, нарід великих індивідуалістів, звертали малу увагу на таку річ як пропаґанда. Ось що виписує паризький тижневик **„Же сюї парту"** про німців та їх характер взагалі:

„Французи XIX століття звикли були представляти собі німців у дуже невинному та ідилічному виді. Німеччина це був край романтики й лицарськости, з численними замками та народними піснями, фольклором. Земля метафізики та великих фільософів!

„Пробудження з того напівсну наступило в дуже неприємній формі, коли французи відкрили жорстокого німця, який відразу заперечив усі добрі прикмети отого романтичного німця. Ми побачили німця звільненого від усяких ідеольоґічних мрій, а реалістичного, брутального, цинічного на всякі гуманітарні сентименти. Одначе ще й тут були такі, що хотіли пояснити собі, що біля доброго й тихого німця існували прусаки, потомки войовничих ґерманів. Таким робом витворилось у французькій ментальності поняття „німця" та „прусака".

У дальшому автор статті пояснює, що німецький характер не змінився впродовж віків. Хоч німці це „люди сердечні, щирі, одначе люди з твердими словами, твердістю та жорстокістю. „Німець — це людина, негромадська, якої душа рветься до якихсь незнаних сил космосу; не теж людина з чередовими інстинктами, яка позбавлена всякої оригінальности індивідуальної ініціятиви. Тому дуже тяжко розріжнити між німцями „прусаків" і „німців", навіть між такими славними німцями як Лютер, Гете, Геґель, Шопенгавер, Вагнер або Ніцше.

Французи говорять так про Англію: „Панове, Англія це острів, і ви знаєте її історію". Про Німеччину знову так: „Панове, Німеччина є країна, що не має ні центру, ні границь". Так і пояснюють французи душу пересічного німця. „В душі німці плекають куль-

своерідного казкового світу, є страшними ірреалістами, дарма, що в щоденному житті вони являються професійними реалістами, бо так спритно віддаються всяким технічним винаходам.

„З браку елястичности форми німці виробляють себе з середини, звідки самодисципліна, віддання мітам та колективним цілям. Навіть невблаганий німецький реалізм злагоднюється часто цими комплікаціями німецької душі".

І в тому самому дусі написана й редакційна стаття про „Мир і війну", в якій дуже цікаво характеризується дальше душу німецького народу. Пояснюється там, що Бісмарк („залізний канцлер"), Вільгельм II. і Гітлер — це ці три німці, яких лякався та лякається світ. Одначе, хоч є ріжниця в шляхах, якими дійшли до влади, проте одні й ці самі прикмети характеризують усіх трьох: зарозумілість та надто велике покладання на німецьку фізичну силу.

Гітлер прийшов до влади легальною демократичною дорогою", пишеться там, „але він є еманципацією вічної Німеччини, яка переороджувалася залежно від зовнішніх обставин, одначе в глибині душі оставала все тою самою. Обєднана Німеччина вибирає собі вожда, який зараз винайде війну. Вона кладе війну за ціль свого життя. Вона вбиває в себе й навколо себе все, що є противне її імперіялістичним забаганкам. Свобода тіла й духа, науки, літератури, й навіть природи як такої, обмежена та відвернена зо свого шляху. Якщо хочемо мати спокій в Європі, то одинока вимога: Німеччина мусить бути розпарцельована, бо коли вона обєднана, тоді розбиває інших. Тільки через партикуляризм та слабість Німеччина може відродити цивілізацію".

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Збори Злучених Відділів.

В неділю, 1. ц. м., відбулися чергові збори Злучених Відділів У. Н. Союзу, на яких обговорено та вирішено ось-такі справи:

1) Ювилейне Свято У. Н. Союзу.

Управа подала до відома, що заходом відділів філядельфійської округи відбудеться у Філядельфії в неділю, 26. листопаду, ювилейне свято У. Н. Союзу. В програму свята ввійде концерт, а потім забава для всіх членів.

Рішено запросити Союзові відділи до якнайбільшої участи в святі, а зокрема привести нашу молодь. Свято відбудеться в українській салі, 849 Н. Френклин вул. Початок у год. 5. пополудні.

До заряду господарською частиною свята вибрано комітет з представникіт усіх відділів.

2) Організаційні справи.

Приявний на зборах організатор У. Н. Союзу, п. Загаєвич, пояснив приявним урядникам грамоти У. Н. Союзу та методи приєднування членів.

В дискусії забирали слово майже всі урядники та однодушно прийшли до висновку, що до кінця 1939 року членство в рядах У. Н. Союзу в Філядельфії мусить зрости. Доручено предсідникові д-рові В. Ґаланові, подати на ювилейному святі поіменно кожний відділ, який приєднає нових членів.

3) Біжучі справи.

Чергові збори відділів У. Н. С. у Філядельфії відбудуться в неділю, 29. жовтня, в год. 2. пополудні.

За управу Злучених Відділів У. Н. С. у Філядельфії:

Д-р **В. Ґалан**, предсідник;
С. Слободян, секретар.

З ДНЯ

НОВА РОЛЯ ЧОРЧЕЛА.

Теперішній англійський міністер маринарки, Винстон Чорчел, довгий час був в опозиції до уряду і нещадно критикував кожне його потягнення. Немов тигр, він кидався на урядуючих міністрів, коли вони представляли певні справи в парляменті, і кожну найменшу їх помилку, необачність, чи недотягнення демаскував та представляв перед цілим парляментом. Але коли його самого втягнули до кабінету і зробили міністром маринакрки, він, зрозуміло, мусів покинути своє опозиційне становище і тепер навіть обороняє уряд перед закидами інших критиків.

З тої нагоди англійська ґазета **„Сондей Таймс" висказала** свій жаль, що отсе нема вже кому в парляменті з такою силою висвітлювати помилок уряду. „Не будемо його вже бачити", пише згадана ґазета, „в тому славному кутку (в парляменті) недалеко проходу, як він витягає свій меч, немов Цирано Бержерак, змушуючи всіх міністрів матись на осторозі".

КОРИСТІ РОЗУМНОЇ КРИТИКИ.

Між розумною і нерозумною критикою така ріжниця, як між чистою і зогнилою водою. Перша добавляє нам сили і здоровля, друга затроює шлунок. Небезпечно деколи в нас говорити, що критика потрібна, бо зараз вискочить десь зза вугла хаотик, шкідник і критикоман та скаже: „А власне я для добра критикую".

Шкідливих критиків у нашій суспільности дуже багато. Але добрих мало. Бо добрий критик мусить відзначатися глибоким знанням тої справи, яку критикує, і сильними прикметами характеру: він не повинен критикувати чогось із пімсти, або для якихось себелюбних, чи злобних намірів. Він мусить дати нераз признання і свому ворогові, коли цей на признання заслугує; з другого боку, мусить скритикувати і свого найближчого приятеля, коли цей щось зле зробить.

КОЛИ ПОТРІБНО КРИТИКИ?

В суспільнім житті часто потрібно такої критики, якою обдаровував у парляменті Чорчел англійських міністрів. Коли міністри робили помилки, він демаскував їх перед парляментом; а коли навіть вони зробили щось добре і хотіли перед парляментом похвалитись, він розвівав їхню самохвальбу й самовдоволення, виказуючи тим, що ніхто на службі народу не сміє мати про себе аж таке переконання, що він виконав свій обовязок, так, що краще вже було годі. З людей, що так думали про себе, він немилосерно здирав полуду й змушував їх почувати в нутрі, замісць приємного самозадоволення, певне огірчення. Та саме це огірчення змушувало людей застановлятися над справами, подвоювати свої умові і фізичні напруги та робити далі речі навіть краще, ніж перед тим робили. Приємне почуття самозадоволення вбиває в людині товчок до поступу, навіваючи на неї переконання, мовляв: „Ах, який я добрий, який я розумний, який я патріот, який я ідеаліст!"

ЩЕ ДИВІМСЯ НА ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД.

Те, що сталось у Польщі, ми, українці, повинні далі пильно студіювати. І то не з наміром насолоди, мовляв, наш ворог дістав належну заплату, тільки щоб вивчити з цеї тяжкої лекції науку, яка і нам придасться.

А ця тяжка лекція говорить, що люди, які думають про себе, що вони дуже великі патріоти, дуже розумні, дуже ідейні, дуже далекозорі і т. д., можуть принести свому народові руїну. Їхня самохвальба і самозадоволення є перешкодою в їхньому умовому поступі, і коли того роду люди стоять у проводі народу, вони готові довести його до катастрофи.

Бо життя не числиться з пустими, крикливими фразами про патріотизм, про самопевність; воно не залякається пустих вихвалок. Лиш короткий час життя толерує пусті фрази. Колиж прийде справжній змаг і зудар — дійсні, правдиві вартості вийдуть на верх; також пусті, глупі та самозакохані вилізуть, мов шило з мішка.

ЦЕ ДЛЯ НАС НАУКА.

Маючи це на увазі, добре дивімся довкруги себе і думаймо, чи хтось не орудує тільки пустими, самозахоплюючими фразами, замісць справжніми моральними й інтелектуальними вартостями. Бо коли у черговій нагоді, що мусить прийти для нас, необачно поставимо до проводу крикунів, пустословів, ігнорантів, що мають про себе переконання, що вони великі люди, то вони спартачать цю нагоду так, як спартачили перший справжній змаг Польщі з чужою потугою всякі Ридзи-Сміґли, Беки і Мосціцькі.

„РЕЙД" У КОНСУЛЯТІ.

Стейтовий департамент приказав шерифові зробити „рейд" у консуляті Люксембургу в Колвер Ситі, в стейті Каліфорнія, бо, мовляв, там займалися „ґембслерством",

М. Соляний.

ОБРЯДИ І ЦЕРЕМОНІЇ МАСОНІВ

Масонерія поволі стала не тільки всесвітньою організацією, але почала змагати до реформи, чи то пак перебудови людського духа при помочі своєї релігії „єдино чистої, правдивої й універсальної". Ця релігія екривалася в тінях алегорій і символів, в основі своїй християнських, щоб рівночасно впроваджувати в блуд „учнів", а то навіть і самих масонів. А що ніяка релігія не може існувати без зовнішніх церемоній, масони мають теж свій обряд, мають свої радісні й сумні служби, мають своє хрещення, шлюбні обряди, похорони, а то навіть і своїх жерців. В цьому напрямі вплинула на масонерію жидівська кабалістика.

Масонською святинею є льожа, себто „місце, відділене від решти світу, місце, в якому є зложені таємні пляни; оглядати його можуть тільки діти королівської штуки (масони); чуже око зневажилоб його; є це варстат, де вибрані робітники вправляються над виконанням рисунків, що їх їм дав Великий Будівничий світу, очищуються працею, взаємно скріплюються й підносяться до центра світла. Льожа повинна бути захована й недоступна для загалу, а прибрана за приписами найвищої капітули.

Як виглядає льожа?

Є це велика, чотирокутна саля, в перших двох ступнях оббита блакитно, в третьому чорно. Найдальша її частина, що є проти входових дверей, зветься Сходом, себто на світі панувала духова темнота, а щойно масонерія принесла світло. Там сидить „високопреподобний Майстер", на троні, що має три ступні і є окружений балюстрадою. „Вівтар правди", себто стіл, що стоїть перед троном, міститься чотири ступні вище, себто на сім ступнів від долівки. На вівтарі звичайно містяться свічі, бусоля, евангеліє й три молотки.

Над троном „високопреподобного" є бальдахим блакитного коліру, зо срібними зорями. В глибині бальдахиму, у вищій його частині, посередині міститься дельта, в ній еврейськими літерами виписане слово „Єгова". Ліворуч бальдахиму намальоване сонце, праворуч півмісяць. Між майстром і сторожами лежить килимик, якого рисунок символічно представляє „будову святині гуманітаризму":

На заході, по двох боках входових дверей, містяться дві бронзові колюмни. Довкруги салі є 10 колюмн, себто разом 12. Стеля, блакитного коліру, творить похилу лінію.

Три великі свічники стоять у льожі, один у стіп вівтаря, другий на заході при першому сторожі, третій на півдні. За двома сторожами стоять статуї Венери й Геракля, символи краси й сили. Під стінами стоять лавки, на яких сидять браття. Творять вони т. зв. північну й південну колюмнаду.

Масони мають ріжні свята й торжества. І так, напр. у Польщі масонським святом був день 27. грудня (св. Івана), себто день плідности сонця, у Франції мясний бенкет відбувався у Велику Пятницю, а в Страсний Четвер французькі масони пародіювали Тайну Вечерю.

Підчас засідання всі масони носять свої однострої: фартух з білої шкіри й білі рукавички. Ті знову, що мають якийсь „чин", мають спеціяльні відзнаки: молоток, трикутники, кинджали й т. д. Це зветься „клейнодами".

Масонськими колірами є: блакитний, червоний (для капітули) і зелений.

Щоб могти затерти свої сліди й не прозраджуватись перед „непокликаними", масони мають свої спеціяльні назви для означення ріжних предметів. Так, напр., самі звуться „дітьми вдови", масонерія зветься „правдивим світлом", жінка масона „мопсом", дитина „вовченям", масонський лист „рисунковою дошкою", гроші „цеглою", місто, де є льожа, „долиною", свічка „зіркою", стіл „рештуванням", сіль „піском", харч „працею" і т. д.

Мають масони свої оклики, свої святі слова, а кожний ступінь має осібні знаки, звичайно якісь рухи пальцями рук або долонею. Мають теж своє спеціяльне письмо. Наприклад, опускають у письмі кінцівки, заступаючи їх трьома точками: замісць брат, пишуть бр..., замісць Великий Схід, пишуть Вел... Сх...

Ця, на вид, дитинна забава має в своїй основі глибоке психольоґічне значіння: підчас перслідувань масони могли легко скриватися, взаємно собі допомагати, в хвилинах небезпеки масони легко пізнавалися й рятували себе від небезпеки. А вслід за цим ця таємничість розбуджує фантазію й велить сліпо слухати й сліпо вірити. І тому, хоч до сьогодні були серед масонів численні спроби відкинути цей зайвий вантаж обряду, цереонії залишились, а що важніше, залишилися теж і обряди приняття в члени масонських льож, які належать до найцікавіших сторінок тієї, ще й сьогодні, могутньої всесвітньої організації.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

У СПРАВІ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО РОДИН, ЯКІ Є НА ВОЄННІМ ТЕРЕНІ.

Міжнародній Червоний Хрест подав до відома, що вже наладжено звязок з територіями, що є втягнені в теперішню війну в Европі. Ось тому є тепер нагода при помочі Американського Червоного Хреста дістати відомості з тих земель, де ведеться війна. Хто хоче дістати такі інформації про свою рідню чи знайомих, повинен звернутись у своїй місцевості в цій справі до місцевого відділу Американського Червоного Хреста. А де нема відділу, то треба писати до головного бюра, адресуючи так: American Red Cross, Washington, D. C. Запити в згаданих справах відсилає Американський Червоний Хрест з Америки до Европи двічі на тиждень. За зібрання інформацій не платиться нічого, хіба що хтось бажав би дістати відповідь дуже скоро і був готовий оплатити кошти телеграм.

При тому додам, що можна пробувати дістати такі відомості про рідню і приятелів через департамент стейту у Вашинґтоні. Але тут треба оплатити кошти, получені з такими допитами. А Американський Червоний Хрест не жадає ніякого звороту видатків, бо така діяльність входить в обсяг його гуманітарної акції.

Українці в Злучених Державах, що мають своїх рідних на землях, що є теренами війни, повинні з цього скористати і звертатись до Американського Червоного Хреста по інформації.

Ірина Грановська,
Сейнт Пол, Мінн.

Саме тепер винайдено сталеві таблиці для шкіл з емалієвою (скляною) поволокою зверха.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЙОНҐСТАВН, О.

З привіту і відчиту проф. Ґрановського.

В неділю, 8. жовтня б. р., відбувся в „Сентрал Авдиторії" доклад проф. О. Ґрановського, влаштований заходами від. 28 ОДВУ. Простора саля була виповнена слухачами. Хор укр. прав. громади „Бандурист" привитав гостя при вході піснею „За Україну, за її волю". Зборами проводив п. П. Сильчак, а гостя представив о. С. Мусійчук. Потім знову хор відспівав кілька пісень. Сам доклад тривав дві години, а його вислухано з повною увагою. Потім виступив молодечий шкільний хор під управою панни Ірини Мусійчук, а панна Марійка Мусійчук виголосила привітній вірш і вручила проф. Ґрановському китицю квітів.

Збірка принесла $31.67.

Зложили по $1: Н. Мирдич, Н. Юрстовський, І. Доровський, П. Стахура, М. Стахура, І. Стахура, П. Сильчак; по 75 ц.: С. Гіль, П. Луньо; по 50 ц.: о. С. Мусійчук, М. Оленич, І. Іванчук, М. Ґерак, Н. Павелко, М. Пашович, Т. Періг, С. Юрстович, П. Ліщак, В. Волошин, П. Пастернак, М. Юрстовська, К. Юрчик, Е. Возняк, М. Ліско, А. Коса і, А. Коберста; В. Темник 25 ц.; решта дрібними датками.

Хоч доклад відбувся в чужій салі, то нема зла, щоб на добре не вийшло. Тому, що ця саля була невтральна, прийшло багато людей з поглядами комуністичними та соціялістичними, які, хоч і не відважилися ставити питання бесідниковін, то вислухали слів і навчання професора, що не одному лишиться в памяті.

Присутній репортер американської преси списав зміст докладу і про це була в тутешній пресі американській обширна згадка.

По докладі урядники відділу ОДВУ і МУН мали спільну вечерю з гостем і наради над добром і згодою в нашій громаді.

Присутній.

ПИЙТЕ ПОДОСТАТКОМ ВОДИ!

Люди взагалі пють замало води і тому мають багато шлункових недомагань. Коли ваші нутрощі потребують води, а не знаходять подостатком у самім шлунку та кишках, то вона прямо витягає її з решти тіла та калу, що накопичується у грубій кишці. А коли з калу стягнена вогкість, то кал стає твердим і ви можете дістати тяжкий запір. Тож пийте хоч вісім склянок води денно! А в спеку пийте багато більше, бо в такому часі ваше тіло часто потіє для охолоджування і потребує багато води.

В таких людей, що замало пють води, тіло легко занечищується в середині. А занечищене в середині тіло легко може занедужати, кволе й мляве. Та й навіть і шкіра в таких людей, що пють замало води, виглядає, наче на висушеній помаранчі.

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

YOUTH and THE U.N.A.

News from Centralia

From Stephen Koschoff, recording secretary of Branch 426, comes the following communication:

"On August 27th, a meeting of the St. John's Society, Br. 426, of Centralia, and the U.N.A. Youth Branch of Mahanoy City, was held to complete plans for a District U.N.A. Ball, to be sponsored on October 14th at Nork's Hall in Mahanoy City. Both branches agreed to work hand in hand in establishing an everlasting relationship among the U.N.A. groups in the anthracite region in order to strengthen fraternal ties.

"Harry Hadamaka of the Mahanoy City branch brought the meeting to order by introducing the members of the two branches. The writer explained details of U.N.A. membership and encouraged all to stimulate interest in the organization's activities.

"The proceeds of the dance are to be shared on a 50-50 basis in order to build the treasury of the two branches so that all the members can participate in future affairs, particularly those that concern the U.N.A. Tickets are being sent to youth branches in Eastern Pennsylvania, and U.N.A. youth in the New York Metropolitan area are invited to attend and get acquainted in the true fraternal spirit."

News from South Philadelphia

Branch No. 447, which was recently organized in South Philadelphia, will have its meetings at 610 South American St. The officers of this new branch are: Joseph Miller, president; Sophie A. Matkowski, vice president; Joseph Onitsky, treasurer; Mary Turzonski, recording secretary; George Zlupko, financial secretary. The group "feel happy" to have been accepted into our "great family," and have hopes of becoming one of the outstanding branches of the U.N.A.

Пан М. відвідує кожного вечора вдову Марію і пє в неї склянку чаю.

— Чому ти з нею не оженишся? — питає його приятель.

— Я теж про це думав, — відповів п. М., — але де я опісля що вечора питиму чай?

ДВА НАРОДИ З ОДНОГО

Західню Канаду обїжджав цього літа адвокат В. Свистун, що у своїх відчитах підкреслював з острахом, що він завважив, що на фармах замісць українців повстають 2 інші ворожо до себе настроєні народи: католицький і православний, а нема українського. В одній і тій самій місцевості є вже часто по два народні доми, католицький і православний, і оба ворожо до себе настроєні. П. Свистун жалувався, що до того дійшло через релігійне розбиття і творення нових церков. Готово з нами стнатись те саме, що з сербами, які через релігійне розбиття поділились на 2 народи, сербів і хорватів, що говорять тою самою мовою, але вживають іншої азбуки й ісповідують іншу віру. Через релігійне розбиття і ділення себе відповідно до віроісповідання, а не національної приналежности українці не одержали цього року другого шкільного інспектора у провінції Саскечеван. Українці гр. католики поставили свого кандидата провінціональному урядові, по віроісповіданню гр. католика, а українці православні свого, православного. Одні одним не хотіли уступити і саскачеванський уряд іменував інспектором в українській окрузі — німця. Виховні інститути, тобто українські бурси мали досі чисто народній характер, бо будували їх українці обох віроісповідань. Таким народнім інститутом, не приналежним до жадної деномінації, був і Інститут ім. М. Грушевського в Едмонтоні і тим часто хвалився в англійських часописах. Цього року з початком січня відбулися загальні річні збори цього інституту. Рішено збудувати новий більший інститут у південній частині міста, близько університету та нормальної школи. При тім обговорювано справу нової інкорпорації інституту. Рішено надати йому при інкорпорації деномінаційний, себто релігійний характер, і заінкорпорувати його як Українська Православтна Семинарія або щось подібне, тобто надати йому релігійний характер, бо так, мовляв, роблять українці греко-католики. Українці в Алберті є в більшості греко-катилики, а дотеперішні вихованки інституту в половині греко-католики і православні. Тепер кажуть, що католики готові основувати другу бурсу, вже свою, бо інститут перестав бути народнім, а став віроісповідним. Хоч нового інституту ще не збудовано та нової інкорпорації ще не переведено, одначе цього року в інституті значно менше вихованків як попередніми роками.

Писана історія Китаю сягає 4000 літ тому, себто близько два рази довше, як писана історія Европи.

НАЙСКОРІШИЙ ГРАЧ.

Джим Лелейн, футболовий грач університету Норт Каролайна, що вважається найкращим бігуном у цій займаючий грі.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У середу, 11. жовтня 1939. року, захоріла в Фар Раковей, на Лонг Айленді, а в четвер померла членка Молодечого Департаменту У. Н. Союзу й відділу ч. 160. у Фар Раковей,

ОЛЬГА ДМИТРІВ.

Є вона дочкою Василя Дмитрова. Родилася 31. липня 1922. року. Отже мала при смерті всего 17 літ. До У. Н. Союзу належала від 1924. року.

Похорон відбудеться в понеділок, 16. жовтня, з дому жалоби, 2108 Корнага Ев.

Матвій Костишин, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270., відбудуться в неділю, 15. жовтня, в годині 3. пополудні, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Проситься членів прийти начас, бо опісля галя буде занята ким іншим. Також взивається членів прийти і забрати тікети до розпродажі на баль, котрий відбудеться на „Тенксгівінг Дей". Довгуючі члени повинні старатись вирівняти свої залеглости. — М. Баран, секр.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. Мітинг Тов. Запорозької Січі, від. 305., відбудеться в неділю, 15. жовтня, в годині 11:30. Взивається членів і членниць прийти на означений час і вирівняти свої залеглости, бо, як хто не прийде і не скаже причини, через яку не годен заплатити, буде суспендований без ріжниці. Аби потім не нарікали на уряд, бо відділова каса не всилі платити за нікого. — М. Гентош, секр.

ЙОНГСТАВН, О. Місячні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 274., відбудуться в неділю, 15. ц. м., в год. 2. пополудні. Проситься всіх членів прийти, бо є важні справи до полагодження. Члени, котрі ще не вписали своїх дітей до У. Н. Союзу, приведіть та впишіть, або дайте знати секретареві, то зайде до хати. Нова адреса секретаря: 1151 Waverly Ave. — П. Сильчак, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 379., відбудуться у вівторок, 17. жовтня, в годині 7:30 ввечір, в церковній гали св. О. Николая при Оклей і Райс ул. Проситься членів прийти на ці збори і проситься довгуючих членів прийти та вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. — Тома Подола, предс.; Василь Пилипів, кас.; Андрій Боднарчук, секр.

ГВАЙТСТОН, Н. Й. Мітинг Тов. Просвіта, від. 129., відбудеться в суботу, 14. жовтня, в 8. год. вечором, в домі тов. Мих. Барана, 149-20 — 9. Еве. Проситься всіх членів прибути, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кару після статуту, а котрі довжні, будуть суспендовані. — М. Дзярський, секр.

ПОЖЕЖІ ЛІСУ.

В другій половині серпня вибухли пожежі лісів у чотирьох частях Алберти. Найгрізніша пожежа вибухла в околиці Гвайт Корт, над рікою Ред Дір, біля 85 миль на північний захід від Келгарі. Також почалися ширити лісні пожежі в лісовій резерві Клівотер, а також 30 до 50 миль на південь від Ракі Мавнтен Гавз і в дистриктах недалеко Мерковл та Гинтон в околиці, де лежать копальні вугля. Пожежі лісів над Лессер Слейв Лейк і Вобеска-Калинг Лейк вдалося взяти під контролю. В околиці Гвайт Корт горять корчі в кількох місцевостях, одначе найгрізніший пожар є той, що шириться на границі грубого лісу яких 17 миль на північний захід від містечок. Злід контролі вирвалася пожежа лісів по обох сторонах ріки Атабаска.

Ди Емпайр Стейт будівля у Ню Йорку є найвищим будинком на світі.

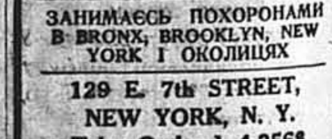

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(105)

Розваливши одну стіну, слон без великої напруги розвалив і другу та видіставсь разом із Тарзаном та Вальтором, що сиділи на його хребті, на волю. Тимчасом королева Менофра назад відзискувала свої змисли. Побачивши, що ті втікають, вона нагло зверещала з цілої сили: „За ними. Чого стоїте? Схопіть їх!"

Миттю пішли прикази до воєнних загонів, щоб вони сідлали своїх слонів й поспішали за втікачами. По кілька з вояків ускакували на сідла на слонах і, підганяючи ті повільні звірята, подалися на сліди втікачів. Тарзан і Вальтор бачили це і зорієнтувались добре в положенні.

Тарзан почав приговорювати слонові, що небезпека велика і треба скоро поспішати. Тантор і сам це добре знав, тому напружував усі свої сили. Проте деякі з атнейських слонів почали підбігати чимраз ближче до них. Видно серед них були слони, що відзначались надзвичайною скорістю. Це були перегонові слони.

Вальтор на це завважив: „Колиб нам вдалося видержати з ними пів години, то матимемо добру нагоду від них зовсім утекти. Бо вони бігають скоро, але не на довгу мету". Втім він повернув своє обличчя вперед і, побачивши щось, закричав: „Дивись, катнейці ідуть. Вони львів своїх ведуть. Ми пропали".